Prví nesmelí Zero Wasteri

Dôležitejšie ako recyklovať, je nevytvárať odpad

▶ Jozef ŠUJAK, Gymnázium, Považská Bystrica

Na úplnom začiatku bol článok Denníka N o jednej z prvých slovenských *zerowasteriek*, Petre Slezákovej. Peťu som kontaktoval a dohodli sme termín prednášky na našej škole.

Peťa je výborný šíriteľ myšlienky *Zero Waste* – sympatická, moderná, oddaná veci, autentická v prejave, odborne vysoko kompetentná žena, pôvodne pracujúca v bankovom sektore vo Viedni, ktorú by ste v bežnej populácii nerozoznali od *nezerowasterov*. Ako sa mi niektorí študenti neskôr priznali, očakávali skôr niekoho zo samoty s dredmi na hlave a v batikovom tričku, kto odmieta civilizáciu a jej odpad.

Zero Waste hrdinovia

Prednáška mala veľký úspech. Pre mnohých učiteľov v bežnom šialenom kolotoči školského roka vybavená méta. Lenže niečo, čo nevedie ku konkrétnemu výsledku – zmene v správaní žiakov, nemá pre mňa zmysel. Áno, uvedomia si dôležitosť niečoho, nadchnú sa... Ale stereotyp a povinnosti o pár týždňov nadšenie zmenia na matnú spomienku. A to nie je moja predstava o tom, ako má škola vo vzťahu k žiakovi fungovať.

Napokon bolo mojím riešením založenie facebookovej skupiny *Zero Waste Heroes*. Prečo? Je blízka žiakom (moderná komunikačná technológia na dosah v ich smartfóne), umožňuje individualizáciu pokroku (ak chcem, makám na sebe naplno, ak nie, sledujem a robím, len čo ma zaujme), dlhodobú vzájomnú motiváciu (prvotné nadšenie sa udržiava zdieľaním odkazov na filmy, TV dokumenty, články z médií), efektívnu komunikáciu v heterogénnej skupine (okamžitý informačný zásah napriek rôznemu dennému rozvrhu účastníkov, možnosť reakcie na rôzne potreby a otázky), podpora hlavného cieľa – zmena životného štýlu tipmi na to, čo a ako zmeniť: ako recyklovať čajové vrecko, čím nahradiť plastovú hubku na riad, kde zohnať čapovanú drogériu, kde v meste je mliekomat...

„Vo všeobecnosti vo mne prednáška vyvolala akési Zero Waste prebudenie."

V tejto fáze bolo veľmi ťažké zapojiť žiakov, ktorým je síce myšlienka blízka, ale mnohí nechcú opustiť svoju komfortnú zónu. Preto nasledovala séria krátkych rozhovorov o dôležitosti osobnej zmeny. Reakcie boli rôzne, často úprimné: *„A to sa mám umývať jedným mydlom?" „No to by som musel jogurt separovať alebo ho najlepšie doma vyrobiť. Na to som lenivý." „Prečo by som si niečo nekúpil, keď sa mi to páči a je to lacné?"*

Podarilo sa, fungujeme, najmä po večeroch a skorých ránach zdieľam a motivujem. Postupne sa chytili viacerí a sú úžasní: *„Desiatu nenosím v plastových vreckách, nepoužívam plastové fľaše, doma sme začali používať kôš na kompost,"* prezrádza študentka Lucia. *„Podarilo sa mi požiadať mamu, aby mi ušila vrecká na pečivo a snažím sa používať plátenné vreckovky,"* dodáva Viki. *„Mojím prvým krokom a zároveň veľkým úspechom bolo vymeniť papierové vreckovky za látkové, keďže ich máme doma plnú skrinku. Prestala som používať plastové vrecká a začala hovoriť nie predavačkám v obchodoch, keď sa mi snažili ponúknuť plastovú tašku. Prešla som z klasickej kefky na bambusovú, výrobu domácich jogurtov či pečenie domácich sladkostí miesto kupovania tých z obchodov,"* vymenováva svoje nové návyky Veronika.

Čo nás ešte čaká?

Spoločný jarný zber odpadu v meste. Padli návrhy na znovuobnovenie školského kompostoviska, prezentáciu na eko-jarmoku alebo vznik školského Zero Waste dňa (24 hodín nevyhodiť žiadny odpad). Na záver spätná väzba – *Zero Waste vysvedčenie*. Bude elektronické, bezodpadové, každý si napíše vlastnú reflexiu, čo robil predtým a čo zmenil. *„Vo všeobecnosti vo mne prednáška vyvolala akési Zero Waste prebudenie. Pri banálnych veciach rozmýšľam nad tým, či by sa to dalo inak. Pri každom vyhadzovaní odpadu, uvažujem, či vyhadzujem niečo, čo sa dá zmeniť na menší odpad,"* zamýšľa sa Veronika.

Cieľom nie je dostať za z 348 kíl odpadu (priemer na obyvateľa za rok na Slovensku) na 7 kg ako Peťa Slezáková, ale skôr zmena myslenia a spôsobu života realizovaná výrazne zníženou produkciou odpadu. Aj to je za rok veľký pokrok. ■